

Varsinais-Suomen käräjäoikeus**Tuomio
Annettu kansliassa**

22/145442

17.11.2022

Asianumero
R 22/619

Puheenjohtaja Käräjätuomari Stina Selander

Jäsenet Käräjätuomari Tiina Hirvonen

Syyttäjä Aluesyyttäjä Heli Haapalehto

Vastaajat Syksy Räsänen
Till Sawala

Asianomistaja Christian David Ott

Asia Törkeä yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen ym.

Vireille 10.02.2022

Syyttäjän rangaistusvaatimukset

1. Törkeä yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen
5650/R/0076543/18.
Rikoslaki 24 luku 8a §

26.01.2018 - 07.02.2018 Turku

Räsänen ja Sawala ovat yhdessä ja yhteistuumin oikeudettomasti joukkotiedotusvälinettä käyttämällä tai muuten toimittamalla lukuisten ihmisten saataville esittäneet Christian Ottin yksityiselämästä tiedon, vihjauksen tai kuvan siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai kärsimystä loukatulle taikka häneen kohdistuvaa halveksuntaa. Räsänen ja Sawala ovat saatuaan 26.1.2018 tietää, että Turun yliopistoon palkkaamassa Christian Ottin vanhemman tutkijan virkaan alkaneet järjestelmällisesti tuomaan joukkotiedotusvälineitä käyttäen ja muutoin suurelle määrälle ihmisiä tietoon Ottin aikaisempaan työsuhteeseen amerikkalaisessa yliopistossa Caltechissa liittyviä seikkoja, joilla ovat tarkoituksellisesti yrittäneet antaa kuvaa siitä, että Turun yliopiston ei tule palkata Ottia tutkijan virkaan, koska hänet on Caltechin sisäisessä selvityksessä todettu häirinneen kahta naisopiskelijaa. Räsänen ja Sawala ovat levittäneet tietoja, joiden mukaan Ott olisi syyllistynyt seksuaaliseen ahdisteluun tai seksuaaliseen häirintään, vaikka tällaisesta toiminnasta ei kyseisessä Caltechin selvityksessä ole ollut kyse eikä Ottia ole koskaan syytetty taikka tuomittu rikoksesta. Räsänen ja Sawala ovat levittäneet Ottin yksityiselämästä loukkaavia tietoja ja vihjauksia seuraavilla tavoilla:

- Räsänen on julkaissut Twitterissä 1.-10.2.2018 tietoja ja vihjauksia Ottin toiminnasta

- Sawala julkaissut blogi kirjoituksen aiheesta 1.2.2018, blogi on ollut vapaasti luettavissa

- Sawala kirjoittanut facebookiinsa aiheesta 1.-7.2.2018, kirjoitukset ovat olleet julkisia

- Räsänen ja Sawala ovat yhdessä kirjoittaneet ja antaneet lehdistötiedotteen 6.2.2018
- Sawala kirjoittanut Twitterissä aiheesta 31.1.-9.2.2018
- Räsänen ja Sawala ovat julkistaneet netissä julkilausuman ja siihen liittyvän verkkolomakkeen
- Räsänen ja Sawala ovat lähettäneet kirjeen aiheesta Turun yliopiston johdolle
- Räsänen ja Sawala ovat lähettäneet sähköpostin potentiaalisille julkilausuman yhteyteen laaditun kirjeen allekirjoittajille
- Räsänen ja Sawala ovat tehneet englanninkielisen lehdistötiedotteen 6.2.2018.

Kaikissa edellä mainituissa kirjoituksissa ja julkaisuissa on ollut keskeisenä sisältönä vihjaukset siitä, että Ott on aikaisemmassa työsuhteessaan syyllistynyt seksuaaliseen häirintään oppilaitaan kohtaan ja useissa kirjoituksissa viitataan #MeToo -kampanjaan, jolloin on haluttu antaa ihmisille käsitys siitä, että Ottin osaltakin kyse olisi nimenomaan seksuaalisesta häirinnästä. Vastaajat ovat julkistaneet kirjoituksiaan käyttäen hyväkseen joukkotiedotusvälineitä ja omia julkisesti luettavissa olleita netin alustoja. Räsänen ja Sawalan vihjaavien tietojen levittämällä on aiheutettu se, että Turun yliopisto on purkanut Ottin työsuhteen 9.2.2018 siten, ettei hän ole koskaan voinut aloittaa työtä Turun yliopistossa ja teko on aiheuttanut Ottille suurta kärsimystä tai erityisen suurta vahinkoa ja tekoa on myös kokonaisuutena arvostellen pidettävä törkeänä.

2. Törkeä kunnianloukkaus
5650/R/0076543/18.
Rikoslaki 24 luku 10 §

26.01.2018 - 07.02.2018 Turku

Räsänen ja Sawala ovat yhdessä ja yhteistuumin esittäneet Christian Ottia koskevia valheellisia tietoja tai vihjauksia siten, että teko on ollut omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai kärsimystä loukatulle taikka häneen kohdistuvaa halveksuntaa.

Räsänen ja Sawala ovat saatuaan 26.1.2018 tietää, että Turun yliopisto on palkkaamassa Christian Ottin vanhemman tutkijan virkaan, alkaneet järjestelmällisesti tuomaan joukkotiedotusvälineiden ja muutoin suurelle määrälle ihmisiä tietoon Ottin aikaisempaan työsuhteeseen amerikkalaisessa yliopistossa Caltechissa liittyviä seikkoja, joilla ovat tarkoituksellisesti yrittäneet antaa kuvaa siitä, että Turun yliopiston ei tule palkata Ottia tutkijan virkaan, koska hänet on Caltechin sisäisessä selvityksessä todettu häirinneen kahta naisopiskelijaa. Räsänen ja Sawala ovat levittäneet tietoja, joiden mukaan Ott olisi syyllistynyt seksuaaliseen ahdisteluun tai seksuaaliseen häirintään, vaikka tällaisesta toiminnasta ei kyseisessä Caltechin selvityksessä ole ollut kyse eikä Ottia ole koskaan syytetty taikka tuomittu rikoksesta.

Räsänen ja Sawala ovat levittäneet Ottin yksityiselämästä loukkaavia tietoja ja vihjauksia seuraavilla tavoilla:

- Räsänen on julkaissut Twitterissä 1.-10.2.2018 väärää tietoa ja vihjauksia Ottin toiminnasta
- Sawala julkaissut blogi kirjoituksen aiheesta 1.2.2018, blogi on ollut vapaasti luettavissa

- Sawala kirjoittanut facebookiin aiheesta 1.-7.2018, kirjoitukset ovat olleet julkisia
- Räsänen ja Sawala ovat yhdessä kirjoittaneet ja antaneet lehdistötiedotteen 6.2.2018
- Sawala kirjoittanut Twitterissä aiheesta 31.1.-9.2.2018
- Räsänen ja Sawala ovat julkistaneet netissä julkilausuman ja siihen liittyvän verkkolomakkeen
- Räsänen ja Sawala ovat lähettäneet kirjeen aiheesta Turun yliopiston johdolle
- Räsänen ja Sawala ovat lähettäneet sähköpostin potentiaalisille julkilausuman yhteyteen laaditun kirjeen allekirjoittajille
- Räsänen ja Sawala ovat tehneet englanninkielisen lehdistötiedotteen 6.2.2018.

Kaikissa edellä mainituissa kirjoituksissa ja julkaisuissa on ollut keskeisenä sisältönä valheelliset väitteet siitä, että Ott on aikaisemmassa työsuhteessaan syylistynyt seksuaaliseen häirintään oppilaitaan kohtaan ja useissa kirjoituksissa viitataan #MeToo -kampanjaan, jolloin on haluttu antaa ihmisille käsitys siitä, että Ottin osaltakin kyse olisi nimenomaan seksuaalisesta häirinnästä. Vastaajat ovat julkistaneet kirjoituksiaan käyttäen hyväkseen joukkotiedotusvälineitä ja omia julkisesti luettavissa olleita netin alustoja.

Räsänen ja Sawalan valheellisten tietojen ja vihjausten levittämällä on aiheutettu se, että Turun yliopisto on purkanut Ottin työsuhteen 9.2.2018 siten, ettei hän ole koskaan voinut aloittaa työtä Turun yliopistossa ja teko on aiheuttanut Ottille suurta kärsimystä tai erityisen suurta vahinkoa ja tekoa on myös kokonaisuutena arvostellen pidettävä törkeänä.

Syyttäjän muu vaatimus

Todistelukustannusten korvaaminen syytekohtassa 1

Vastaajat on velvoitettava yhteisvastuullisesti korvaamaan valtiolle todistelukustannukset.

Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 9 luku 1 §

Asianomistajien vaatimus

Asianomistajan korvausvaatimus syytekohtassa 1 ja 2

Vaatimukset

Christian D. Ott on yhtynyt syyttäjän rangaistusvaatimukseen kuitenkin siten, että rikosten tekoaika on ollut 26.1.2018-10.2.2018.

Ott on vaatinut, että vastaajat Räsänen ja Sawala velvoitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan hänelle tahallisesti aiheuttamansa vahingon seuraavasti:

- 1) vahingonkorvauksena taloudellisesta vahingosta 50.000,00 euroa,
- 2) rikosten selvittelystä aiheutuneita matkakuluja 1.700,00 euroa ja
- 3) korvauksena loukkauksen aiheuttamasta kärsimyksestä 10.000,00 euroa, kaikki määrät korkolain 4 §:ssä säädettyine viivästyskorkoineen 10.2.2018 lukien.

Lisäksi Christian D. Ott on vaatinut, että vastaajat velvoitetaan 5.000,00 euron uhkasakolla per henkilö välittömästi ja viimeistään kuukauden kuluessa tuomion antamisesta poistamaan muuna oikeudenkäyntiaineistona olevassa luettelossa yksilöidyt julkaisut internetistä.

Vielä Christian D. Ott on vaatinut, että vastaajat velvoitetaan korvaamaan asianomistajalle poliisikuulustelusta aiheutuneet matkakulut 1.700 eurolla sekä hänen asiamieskulut asian rikosoikeudellisesta selvittelystä ja asiassa syntyneet oikeudenkäyntikulut 37.433,93 eurolla korkolain 4 §:ssä säädettyine viivästyskorkoineen laskettuna siitä, kun kuukausi on kulunut tuomion antamisesta.

Perusteet

Taloudellinen vahinko

Vastaajat ovat syytteen teonkuvauksessa selostetulla menettelyllään aiheuttaneet sen, että Ottin työsopimus Turun yliopiston kanssa on purettu. Tieto yliopiston suorittamasta työsopimuksen purkamisesta on vastaajien toimesta mm. BuzzFeedNewsiä hyödyntäen levitetty kansainväliseen tietouteen ympäri maailmaa (A30). Tieto oli suunnattu ja se oli mennyt kansainväliselle tähtitieteilijöiden tiedeyhteisölle. Tieto siitä, että Ottin työsopimus oli purettu Turun yliopistossa perustuen väitteeseen Ottin syyllistymisestä seksuaaliseen häirintään hänen aiemmassa työpaikassaan Caltechissa on johtanut siihen, että Ottilla ei tämän jälkeen ole ollut mahdollisuuksia työllistyä tiedemiehenä. Ilman vastaajien käymää kampanjaa Ottia vastaan Turun yliopisto ei olisi lainvastaisesti purkanut Ottin työsopimusta, jolloin Ott olisi kyennyt toimimaan Turun yliopistossa seuraavat kaksi vuotta ja samalla alalla sen jälkeenkin.

Ott on maaliskuun 2018 jälkeen ollut osittain työttömänä, osittain osa- tai kokopäivätyössä ja osittain pyrkinyt työllistämään itsensä oman yhtiönsä toimesta. Vuoden 2021 Ott on ollut kokonaan työttömänä. Hänen tulotasonsa tapahtuman jälkeen on laskenut huomattavasti, eikä hänellä ole mahdollisuuksia palata siihen tiedeyhteisöön, jossa oli työskennellyt yli 20 vuotta. On myös todennäköistä, että Ott ei olemassa olevan työuransa aikana koskaan tule pääsemään samaan tulotasoon, mikä hänellä olisi ollut, ellei nyt kysymyksessä olevaa rikosta olisi tapahtunut.

Ottin taloudellista menetystä on mahdotonta osoittaa toteen määrällisesti, koska se käsittää hänen menetettyjä ansiotulojaan tiedemiehenä ja tutkijana koko hänen ammatillisen loppuikänsä. On selvää, että Ott ei tule enää työllistymään alallaan professorina, ja on myös selvää, että hän ei kykene pääsemään vastaavaan tulotasoon pyrkiessään työllistämään itsensä muutoin. Vahingon määrä tulee arvioida oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 2 §:n 3 momentin nojalla. Vahingon määrää arvioitaessa tulee kiinnittää huomiota asianomistajan Caltechin yliopistosta saamaan palkkaan vuonna 2017, selvitykseen hänen ansiotuloistaan 6.8.2018-kesä 2020 ja selvitykseen hänen tuloverotuksestaan vuodelta 2021.

Ottin vastaajien toiminnan seurauksena kärsimä vahinko on henkilökohtaisella tasolla suunnaton ja mittaamaton. Ottin henkinen kärsimys siitä, että ei kykene jatkamaan tiedemiehen uraansa, ei ylipäätään ole taloudellisesti mitattavissa eikä korvattavissa.

Matkakulut

Ottille on syntynyt 1.700,00 euroa matkakuluja hänen käydessään Turussa toukokuussa 2019 poliisin kuulusteltavana. Vastaajat ovat velvollisia korvaamaan hänelle matkasta syntyneet kulut.

Korvaus loukkauksen aiheuttamasta kärsimyksestä

Vastaajat ovat syyllistyneet törkeään yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämiseen sekä törkeään kunnianloukkaukseen kirjallisista todisteista ilmenevällä tavalla. Ottille on aiheutettu suurta kärsimystä, joka edelleen jatkuu.

Muu vaatimus

Asianomistajalla ei itsellään ole mahdollisuuksia poistaa netistä häntä koskevaa virheellistä ja hänelle haitallista tietoa, jota vastaajat ovat internetissä julkaisseet. Siksi vastaajat on velvoitettava uhkasakolla poistamaan kaikki Christian D. Ottia koskevat heidän toimestaan netissä julkaistut tiedot.

Vastaus**Syksy Räsänen**

Vastaus ja vaatimukset

Syksy Räsänen on kiistänyt syyllistyneensä rikokseen syytekohtissa 1 ja 2 ja vaatinut, että syyte ja syyttäjän muut vaatimukset hylätään. Räsänen on kiistänyt asianomistajan rangaistusvaatimuksessa esittämän laajennetun tekoajan sekä korvausvaatimukset perusteeltaan ja määrältään. Ottin asianosaiskuluja koskevan vaatimuksen Räsänen on hyväksynyt määrältään 2.481,90 euron osalta ja oikeudenkäyntikuluja koskevan vaatimuksen määrältään 16.525,93 euron osalta (alv 0 %).

Räsänen on kiistänyt myös vaatimuksen julkaisujen poistamisesta Internetistä perusteeltaan ja joka tapauksessa yksilöimättömänä.

Syksy Räsänen on vaatinut, että valtio velvoitetaan korvaamaan hänen asianosaiskulunsa 344,40 eurolla ja oikeudenkäyntikulunsa 30.958,45 eurolla korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine korkoineen kuukauden kuluttua tuomion antopäivästä lukien.

Perusteet

Räsänen on yhtynyt jäljempänä ilmenevään Till Sawalan lausumaan tekoajan, korvausvaatimusten ja verkkoviestin poistamisvaatimuksen osalta sekä lausunut vielä seuraavasti.

Syytekohta 1

Räsänen on yhdessä Sawalan kanssa julkaissut joitain asianomistajaan liittyviä kirjoituksia eri alustoilla. Räsänen ei ole saanut tietää Ottin palkkaamisesta 26.1.2018 vaan 30.1.2018.

Vastaajan julkaisuissa esittämät väitteet eivät ole liittyneet Ottin yksityiselämään, vaan hänen toimintaansa julkisessa asemassa ammatissaan. Räsänen ei ole ainakaan tahallisesti julkaissut mitään tietoa, joka ei olisi ollut paikkansapitävää, tai jota hän ei olisi voinut pitää paikkansapitävänä. Räsänen on kolmessa twiitissä (julkaistu 1.2.2018 ja 2.2.20218) viitannut seksuaaliseen

ahdisteluun. Tieto on perustunut luotettaviin uutislähteisiin. Räsänen saatua 4.2.2018 tietää, että Caltechin selvityksessä on käytetty termiä sukupuoleen perustuva häirintä, johon Ottin on tuossa selvityksessä ammatissaan todettu syyllistyneen, on hän käyttänyt tuon jälkeen vain tuota termiä.

Räsänen tai Sawala eivät ole koskaan väittäneet Ottin syyllistyneen rikokseen. Kaikki tieto, ja kannanotot, mitkä Räsänen on julkaissut, on perustunut jo aiemmin uutisoituihin, luotettaviin uutislähteisiin. Räsänen kiistää, että hänen kirjoitustensa ja julkaisuidensa keskeisenä väitteenä, ainakaan tahallisesti, olisi valheelliset väitteet siitä, että Ott olisi aikaisemmassa työsuhteessaan syyllistynyt seksuaaliseen häirintään oppilaitaan kohtaan.

Joka tapauksessa keskustelu ja tiedon levittäminen asiassa ei ole ollut kiellettyä, koska kysymys on ollut sellaisen yksityiselämää koskevan tiedon esittämisestä politiikassa, elinkeinoelämässä tai julkisessa virassa tai tehtävässä taikka näihin rinnastettavassa tehtävässä toimivasta, joka voi vaikuttaa tämän toiminnan arviointiin mainitussa tehtävässä ja esittäminen on ollut tarpeen yhteiskunnallisesti merkittävän asian käsittelemiseksi. Kysymys on myös ollut yleiseltä kannalta merkittävän asian käsittelemiseksi esitetystä ilmaisusta, kun sen esittäminen, huomioon ottaen sen sisältö, toisten oikeudet ja muut olosuhteet, ei ole selvästi ylittänyt sitä, mitä voidaan pitää hyväksyttävänä.

Teko ei joka tapauksessa ole aiheuttanut suurta kärsimystä tai erityisen suurta vahinkoa, eikä se myöskään ole kokonaisuutena arvostellen törkeä, kun otetaan erityisesti huomioon, että Ottille aiheutuneet negatiiviset seuraamukset ovat seurausta hänen aikaisemmista omista toimistaan. Mikäli kyseessä olisi perusmuotoinen teko, olisi se rikoksena vanhentunut.

Vastaajat eivät ole levittäneet asianomistajasta valheellisia tietoja. Mikäli asiassa olisi syytteessä todetuin tavoin esitetty valheellisia väitteitä, ei kysymyksessä ylipäätään voi olla yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen, vaan asiaa tulisi tarkastella ainoastaan kunnianloukkaustunnusmerkistön kautta.

#MeToo –aihetunnisteella ei viitata vain seksuaaliseen häirintään, tai että hän olisi viitannut sillä vain Ottin tapaukseen. #MeToo- aihetunnistetta käytetään yleisesti erityisesti akateemisissa kontekstissa laajemmin sekä seksuaalisesta että sukupuolisesta häirinnästä. Räsänen on nimenomaisesti käyttänyt #MeToo -aihetunnistetta tässä laajemmassa tarkoituksessa.

Syytekohta 2

Räsänen ei ole yhdessä ja yhteistuumin Sawalan kanssa esittänyt Ottia koskevia valheellisia tietoja tai vihjauksia siten, että teko olisi ollut omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai kärsimystä taikka halveksuntaa. Räsänen ei ole ainakaan tahallisesti julkaissut mitään valheellista tietoa.

Menettely ei joka tapauksessa voi täyttää kunnianloukkausrikoksen tunnusmerkistöä, koska kysymys on ollut yleiseltä kannalta merkittävän asian käsittelemiseksi esitetystä ilmaisusta eikä sen esittäminen, huomioon ottaen sen sisältö, toisten oikeudet ja muut olosuhteet, selvästi ylitä sitä, mitä voidaan pitää hyväksyttävänä.

Mikäli Räsänen vastoin kantaansa katsottaisiin syyllistyneen rikokseen, teko ei joka tapauksessa ole aiheuttanut suurta kärsimystä tai erityisen suurta vahinkoa eikä se myöskään ole kokonaisuutena arvostellen törkeä. Ottille aiheutuneet negatiiviset seuraamukset ovat seurausta hänen aikaisemmista

omista toimistaan. Mikäli kyseessä olisi perusmuotoinen teko, olisi se vanhentunut.

Asianomistajan vaatimukset

Vastaaja ei ole aiheuttanut asianomistajalle vahinkoa eikä vastaajan menettelyn ja asianomistajan vaatiman taloudellisen vahingon välillä ole syy-yhteyttä. Asianomistajalle on määrätty maksettavaksi merkittävät korvaukset sekä Tukholman, että Turun yliopiston toimesta työsuhteiden päättämiseen liittyen.

Asianomistajan vaatimus poistaa kaikki vastaajan internetissä julkaisemansa Christian D. Ottia koskevat tiedot on perusteeton ja yksilöimätön.

Till Sawala

Vastaus ja vaatimukset

Sawala on kiistänyt syyllistyneensä asiassa rikokseen tai rikoksiin ja kiistänyt syyttäjän liitännäisvaatimukset perusteeltaan.

Sawala on kiistänyt Ottin rangaistusvaatimuksen sekä vahingonkorvaus- ja muut vaatimukset perusteeltaan ja määrältään. Sawala on vaatinut, että Ottin vaatimus verkkoviestien poistamisesta jätetään kokonaan tutkimatta tai joka tapauksessa hylätään. Ottin asianosaiskuluja koskevan vaatimuksen Sawala on hyväksynyt määrältään 2.481,90 euron osalta ja oikeudenkäyntikuluja koskevan vaatimuksen määrältään 16.525,93 euron osalta (alv 0 %).

Sawala on vaatinut, että valtio velvoitetaan korvaamaan hänen asianosaiskulunsa 725 eurolla ja oikeudenkäyntikulunsa 30 495,80 korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkoineen kuukauden kuluttua ratkaisun antamispäivästä lukien, mikäli kun syyte hylätään.

Perusteet

Syyte

Sawala on kiistänyt menetelleensä syytteessä kuvatulla tavalla. Sawala on esittänyt ennen kaikkea tiedeyhteisön jäsenenä yleisiä kannanottoja häirinnästä sillä tieteenalalla, millä hän itse toimii, eli astrofysiikan alalla.

Sawala on esittänyt tosiasioihin perustuvia kannanottoja ja tosiasioita Ottin käyttäytymisestä ja toimista ammatillisessa toiminnassa, ei tämän yksityiselämästä. Kannanotot on esitetty Ottin toiminnassa julkisessa virassa tai tehtävässä taikka näihin rinnastettavassa tehtävässä. Nämä kannanotot ovat perustuneet lukuisiin yhdensuuntaisiin ja luotettaviin julkisiin lähteisiin.

Yleiset kannanotot tiedeyhteisössä tapahtuvasta häirinnästä eivät ylipäättään voi täyttää yksityiselämää loukkaavaa tiedon levittämisen tunnusmerkistöä. Siltä osin, kun Sawala on maininnut Ottin nimeltä, ei kysymys niin ikään ole yksityiselämän piiriin kuuluvista tiedoista, koska Ottin riidattomasti suorittama häirintä on tapahtunut hänen julkisessa virassaan, tehtävässään tai näihin rinnastettavassa tehtävässä, joiden esittäminen on ollut tarpeen yhteiskunnallisesti merkittävän asian käsittelemiseksi.

Sawalan toimilla ei joka tapauksessa ole aiheutettu suurta kärsimystä tai erityisen suurta vahinkoa eikä väitettyä rikosta voida mitenkään

kokonaisuutena arvostellen pitää törkeänä. Mahdolliset haitalliset seuraamukset Ottille ovat olleet seurausta hänen omista toimistaan. Sekä kiinnostus näitä toimia kohtaan että kielteiset seuraamukset Ottille ovat päämieheni tekojen seurauksena olleet täysin marginaalisia verrattuna yleiseen kiinnostukseen Ottin toimia ja toimintaa kohtaan jo aikaisemmin – sikäli kun kielteisiä seurauksia nimenomaan Sawalan toimista Ottille ylipäätään katsotaan syntyneen.

Sawala on saanut tietää Ottin mahdollisesta palkkaamisesta Turun yliopistoon 30.1.2018 aamulla ja keskustellut samana päivänä asiasta Räsäsen kanssa. Tekoaika ei joka tapauksessa voi näin ollen alkaa 26.1.2018. Ottin sopimaton käyttäytyminen Kalifornian Caltechissa oli ollut julkista tietoa jo pitkään ja siitä oli kirjoitettu lukuisissa medioissa tätä ennen.

Sawala ei ole väittänyt tai vihjannut, että Ott olisi ollut syytettynä tai että hänet olisi tuomittu rikoksesta. Sawala on todennut, että Ottin on katsottu syyllistyneen häirintään ja sukupuoleen perustuneeseen häirintään. Tämä häirintä oli johtanut Ottin virasta pidättämiseen Caltechissä ensin yhdeksäksi kuukaudeksi ja sitten vuodeksi, Caltechin omien perusteellisten tutkimusten seurauksena.

Kaikki toteamukset, mitkä Sawala on sekä yleisesti häirinnästä että erityisesti Ottista esittänyt ovat pitäneet paikkansa tai ainakin hänellä on ollut täysi syy olettaa, että ne ovat pitäneet paikkansa. Sawala ei ole tahallisesti esittänyt mitään valheellista tietoa Ottista eikä hän edelleenkään katso valheellista tietoa esittäneen.

Yksityiselämää loukkaava tiedon levittämisen tunnusmerkistö ei voi täytyä, mikäli katsotaan, että Ottista on esitetty valheellista tietoa. Tässä tapauksessa menettely voi tulla arvioitavaksi ainoastaan kunnianloukkauksena. Sawala ei ole tahallisesti esittänyt mitään valheellista tietoa Ottista.

Asianomistajan vaatimukset

Asianomistajan väitettyjen taloudellisten menetysten suuruudesta ei ole selvitystä, mutta toisaalta näitä väitettyjä vahinkoja on korvattu/määrätty korvattavaksi jo noin 157.000 euron edestä Tukholman ja Turun yliopiston toimesta.

Sawalan toiminnan ja Ottin väitettyjen taloudellisten menetysten välillä ei ole syy-yhteyttä. Vaikuttaa siltä, että Ottille ei ole aiheutunut ansionmenetystä nyt kysymyksessä olevien tapahtumien jälkeen ja/tai seurauksena. Joka tapauksessa, jos näin olisi käynyt, se on johtunut muista seikoista kuin Sawalan toiminnasta, eli käytännössä Ottin omasta toiminnasta. Ansionmenetyksen määrästä olisi esitettävissä selvitys ja laadittavissa laskelma.

Ottin vaatimien matkakulujen määrä on aivan liian suuri kohtuullisiin matkakuluihin nähden. Esitutkintapöytäkirjan mukaan Ottia on kuulusteltu 2.5.2019 Turussa noin puolentoista tunnin ajan. Tukholman käräjäoikeuden tuomiosta 20.5.2019 ilmenee, että Ott on tuolloin ilmeisesti asunut Saksassa.

Verkkoviestien poistamista koskeva vaatimus

Viestit, joita nyt on vaadittu poistettavaksi, ovat suurelta osin väitetyn tekoajan ulkopuolella. Vaatimus tulee joka tapauksessa jättää tutkimatta siltä osin kuin käräjäoikeus ei edes teoriassa voi todeta viestejä sisällöltään lainvastaisiksi. Vaatimus uhkasakon määräämisestä on lakiin perustumaton.

Todistelu

Henkilötodistelu

Christian Ott
 Syksy Räsänen
 Till Sawala
 Anne Lähteenmäki
 Esko Valtaoja
 Kaj Wiik
 Alexandra Veledina
 Heikki Kalervo Väänänen
 Juri Poutanen

Kirjalliset todisteet

Syyttäjä ja asianomistaja

- S1. Turun Yliopiston ja Christian David Ottin välinen työsopimus, päivätty 31. tammikuuta 2018 / käännös suomeksi
- S2. Turun Yliopiston lehdistötiedote 1.2.2018 (suomi)
- S3. Turun Yliopiston lehdistötiedote 7.2.2018 (suomi)
- S4. Juri Poutasen ja Seppo Mattilan kirje Turun yliopiston rehtorille 16.1.2018
- S5. Rehtorin vastaus Poutaselle ja Mattilalle Ottin rekrytointiin liittyen, Liite 27.2.
- S6. Pöytäkirja Tuorlan observatorion sekä FINCA väen infotilaisuudesta 25.1.2018 / suomennos, Liite 27.3.
- S7. Sähköpostiviestejä Syksy Räsänen ja Juri Poutasen välillä sekä sähköpostit Buzzfeedin toimittajan ja Juri Poutasen välillä, Liite 27.4.
- S8. Sawalan julkaisema julkinen blogi kirjoitus häirintää vastaan, jossa linkit Räsänen ja Sawalan laatimaan julkilausumaan, jonka pyytävät allekirjoittamaan. Liite 12 sivu 102.
- S9. Sawalan facebookissa julkaisemat kirjoitukset 1.-7.2.2018 ja linkit vastaajien laatimaan julkilausumaan.
- S10. Sawalan ja Räsänen 6.2.2018 julkaisema tiedote: Tähtitieteilijät vastustavat häirintää
- S11. Sawalan julkaisut Twitterissä 7. ja 9.2. 2018
- S12. Sawala on jakanut 2.2.2018 ja 31.1.2018 kahden eri käyttäjän Twiitit koskien Ottia. Liite 15 sivu 109.
- S13. Sähköposteja Ottin, Sawalan ja Räsänen välillä koskien Ottin ilmoitusta allekirjoittaa häirinnän vastainen julkilausuma, Sawala ja Räsänen eivät ole suostuneet hyväksymään Ottia allekirjoittajaksi
- S14. Räsänen ja Sawalan julkilausuman pohjalta laadittu ja Turun yliopiston johdolle lähetetty kirje koskien Ottin palkkaamista.
- S15. Räsänen ja Sawalan lähettämä sähköposti potentiaalisille kirjeen allekirjoittajille
- S16. Räsänen ja Sawalan 6.2.2018 tiedostusvälineille lähettämä lehdistötiedote
- S17. Suosituskirjeet (esitutkintapöytäkirjan liite 21 s. 135-148)

Ott

- A30. Intemet-julkaisu BuzzFeedNews 7.2.2018
- A31. Heidelbergin Yliopiston kirje työtarjouksineen Ottille tammikuussa 2014
- A32. Caltechin palkkatodistus vuodelta 2017
- A33. TYHJÄ (kts. muu oikeudenkäyntiaineisto)
- A34. Veroviranomaisten todistus tuloista 2021
- A35. Twitter-julkaisut liite 10 s. 90

Räsänen ja Sawala

V1. Uutisartikkelit

- 1.1. Jeffrey Mervis, Science, 15.1.2016 (artikkeli julkaistiin kuitenkin alun perin verkossa jo 12.1.2016) Caltech suspends professor for harassment
- 1.2. Alexandra Witze, Nature, 12.1.2016, Astronomy roiled again by sexual-harassment allegations
- 1.3. Racheld Feltman, The Washington Post, Astronomy's Snowballing Sexual Harassment Scandal Picks Up Even More Cases 13.1.2016
- 1.4. Nature 20.1.2016, Harassment victims deserve better (editorial)
- 1.5. Alexandra Witze, Nature 8.2.2016, How should science funders deal with sexual harassers?
- 1.6. Tyler Kingkade, The Huffington post 1.7.2016, Caltech Professor Punished For Harassment Won't Return To Campus For Another Year
- 1.7. Azeen Ghorayshi, Buzzfeed News 17.4.2017, A Caltech Professor Harassed Two Women. Now Students Are Protesting His Return To Campus.
- 1.8. Colleen Flaherty, Inside Higher Ed, 11.8.2017, Zero-Tolerance Mind-set

V2. Muuta

- 2.1 Googlen hakukoneen hakutulostilastovertailut koskien Ottia tammikuusta 2016 joulukuuhun 2020
- 2.2 Silja Pohjolaisen sähköpostiviestit ammattiliitolle 26.1.2018 ja 29.1.2018
- 2.3 Kaj Wiikin sähköposti Turun yliopiston johdolle 30.1.2018
- 2.4 Sawalan ja Talvikki Hovatan väliset sähköpostit 30.1.2018
- 2.5 Professori Rudy Wijnandsin sähköpostiviestit anonyymille henkilölle 1.2.2018.
- 2.6 Elina Lindforsin ja Esko Valtaojan väliset viestit 2.2.2018
- 2.7 Kuvakaappausotteet Astronomers Facebook-ryhmän keskustelusta vuodelta 2016
- 2.8 Caltech -yliopiston tutkinnan lopputulos Ottin asiassa 4.12.2015 (esitutkintapöytäkirja, liite s. 317-318)
3. Asiantuntijalausunto (OK 17:34-36 §)
- 3.1 Sukupuolentutkimuksen senioriprofessori Liisa Husun asiantuntijalausunto 2.5.2022 koskien sukupuolista ja seksuaalista häirintää ilmiönä erityisesti yliopistokonteksti

Muu oikeudenkäyntiaineisto

Ott

- Luettelo netissä olevista poistettavista julkaisuista (Luettelo sisältää ne netissä olevat vastaajien julkaisut, jotka tulee määrätä sakon uhalla poistettaviksi.)
- Luettelo Christian D. Ottin työsuhteista ja ansiotuloista vuosina 2018 - 2020

Vastaajat

- Varsinais-Suomen käräjäoikeuden lainvoimaiseksi jäänyt tuomio 4.3.2022 tuomionro 22/9161, dnro L 19/22203 koskien erityisesti Ottille korvattavaksi määrättyjä korvauksia
- Tukholman käräjäoikeuden lainvoimaiseksi jäänyt tuomio 20.5.2019 tuomionro T 6120-18 koskien erityisesti Ottille määrättyjä korvauksia ja sitä, että Ott on menettänyt työpaikkansa menneen toimintansa seurauksena myös ennen Turun tapahtumia

Tuomion perustelut

Syytteen hylkääminen

Syksy Räsäseen ja Till Sawalaan kohdistuneet syytteet törkeästä yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämisestä kohdassa 1 ja törkeästä kunnianloukkauksesta kohdassa 2 hylätään.

Perusteet

Riidattomat taustatiedot

Asianomistaja Christian D. Ott on astrofysiikan tohtori ja hän oli ollut omalla alallaan yksi maailman arvostetuimmista tähtitieteilijöistä. Hän oli toiminut California Institute of Technology -nimisen yksityisen yliopiston (Caltech) avustavana astrofysiikan professorina vuodesta 2009 vuoteen 2014, ja astrofysiikan professorina vuosina 2014 -2017. Ottiin oli kohdistettu Caltechissa häirintäsyytöksiä, joiden selvittämisen ajan Ott oli ollut poissa työstä ja tämän jälkeen palannut hoitamaan professuuriaan, mutta irtisanoutunut siitä kuitenkin myöhemmin vapaaehtoisesti.

Riidatonta on, että Ottin on Caltechin yliopiston sisäisessä tutkinnassa todettu syyllistyneen sukupuoliperusteiseen häirintään. Yliopiston tutkinnan lopputulos ilmenee Ottille osoitetusta kirjeestä 4.12.2015, jossa todetaan, että Ottin käytös on ollut syrjivää (discriminatory) ja häiritsevää (harassing). Ottin on katsottu rikkoneen opiskelijoiden oikeuksia Yhdysvaltain liittovaltion sukupuolisyrynnän oppilaitoksissa kieltävän lain Title IX:n vastaisesti.

Ott on tehnyt Tukholman yliopiston (Nordita) kanssa kahden vuoden määräaikaisen stipendisopimuksen 22.12.2017. Tukholman yliopisto on päättänyt sopimuksen Ottin kanssa yksipuolisesti tammikuun 2018 alussa ja kieltäytynyt maksamasta Ottille sovittua stipendiä. Ottin saatettua asian tuomioistuimen ratkaistavaksi Tukholman käräjäoikeus on lainvoiman saaneella tuomiolla velvoittanut Tukholman yliopiston maksamaan Ottille sopimusrikkomukseen perustuvana korvauksena 726.000 kruunua (noin 67.700 euroa). Sopimuksen purkamisen/päättämisen taustalla on ollut tapahtumat tapahtumat Caltechin yliopistossa vuonna 2015.

Tämän jälkeen Ott oli solminut työsopimuksen Turun yliopiston kanssa 29.1.2018. Hänen on ollut määrä työskennellä matemaattis-luonnontieteellisessä tiedekunnassa fysiikan ja tähtitieteen laitoksella Tuorlan Observatoriossa. Työsopimus on ollut määräaikainen 1.3.2018-29.2.2020. Ottin pääasiallisina työtehtävinä on ollut tutkimus ja muut työnantajan erittelemät tehtävät.

Asiassa on riidatonta, että Ottin tapausta on uutisoitu laajasti jäljempänä yksilöidyin tavoin vuosina 2016-2017. Riidatonta on, että Räsänen ja Sawala ovat kirjoittaneet syytteen teonkuvauksessa eriteltyt kirjoitukset.

Sovellettavat säännökset ja kysymyksenasettelu

Rikoslain 24 luvun 8 §:n 1 momentin mukaan yksityiselämää loukkaavasta tiedon levittämisestä tuomitaan se, joka oikeudettomasti 1) joukkotiedotusvälinettä käyttämällä tai 2) muuten toimittamalla lukuisten ihmisten saataville esittää toisen yksityiselämästä tiedon, vihjauksen tai kuvan siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai kärsimystä loukatulle taikka häneen kohdistuvaa halveksuntaa.

Pykälän 2 momentin mukaan yksityiselämää loukkaavana tiedon levittämisenä ei pidetä sellaisen yksityiselämää koskevan tiedon, vihjauksen tai kuvan esittämistä politiikassa, elinkeinoelämässä tai julkisessa virassa tai tehtävässä taikka näihin rinnastettavassa tehtävässä toimivasta, joka voi vaikuttaa tämän toiminnan arviointiin mainitussa tehtävässä, jos esittäminen on tarpeen yhteiskunnallisesti merkittävän asian käsittelemiseksi.

Kunnianloukkaus on säädetty rangaistavaksi rikoslain 24 luvun 9 §:ssä. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan kunnianloukkauksesta tuomitaan se, joka esittää toisesta valheellisen tiedon tai vihjauksen siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai kärsimystä loukatulle taikka häneen kohdistuvaa halveksuntaa. Pykälän 4 momentin mukaan kunnianloukkauksena ei myöskään pidetä yleiseltä kannalta merkittävän asian käsittelemiseksi esitettyä ilmaisua, jos sen esittäminen, huomioon ottaen sen sisältö, toisten oikeudet ja muut olosuhteet, ei selvästi ylitä sitä, mitä voidaan pitää hyväksyttävänä.

Kunnianloukkausta ja yksityiselämän suojaa koskevien säännöksen tulkinnassa on otettava huomioon sananvapauden suoja. Rangaistussäännöksen soveltamisedellytyksiä arvioidessaan tuomioistuimen edellytetään punnitsevan yksityiselämän suojan ja sananvapauden välistä suhdetta ja löytävän näiden välille oikeudenmukaisen tasapainon. Tässä punninnassa on otettava huomioon muun muassa se, kuinka keskeisesti julkaistut tiedot kulloinkin koskevat asianomaisen yksityiselämän ydinaluetta ja kuinka välttämättömänä sananvapauteen puuttumista on tästä syystä pidettävä. (Ks. esim. KKO 2022:1, KKO 2009:3, kohta 5, KKO 2010:39, kohta 10 ja KKO 2011:72, kohta 6.)

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on ratkaisukäytännössään katsonut, että sananvapauden rajoittamiseen tulee suhtautua erityisen pidättyvästi silloin, kun on kysymys keskustelusta, jolla on yleistä mielenkiintoa (von Hannover v. Saksa (no. 2) 7.2.2012, kohdat 108-113, ja Axel Springer AG v. Saksa 7.2.2012, kohdat 90-94). Sen määrittäminen, mikä on yleisesti kiinnostava aihe, on tapauskohtaista.

Syyte perustuu siihen, että vastaajat ovat syytteen teonkuvauksessa yksilöityjä kirjoituksia julkaisemalla, Turun Yliopiston johdolle kirjeen lähettämällä ja sähköpostin rajatuille tiedeyhteisön henkilöille lähettämällä esittäneet Ottin yksityiselämästä tiedon siten, että teko on ollut omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai kärsimystä Ottille taikka Ottiin kohdistuvaa halveksuntaa. Samalla menettelyllä vastaajat ovat syytteen mukaan esittäneet Ottista valheellisen tiedon tai vihjauksen siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai kärsimystä Ottille taikka häneen kohdistuvaa halveksuntaa.

Syytteen teonkuvauksesta ilmenevä vastaajien menettely on edellä todetuin tavoin riidaton.

Asiassa on ensinnäkin ratkaistava kysymys siitä, onko vastaajien julkaisemassa ja levittämässä tiedossa ollut kysymys asianomistajan yksityiselämän piiriin kuuluvasta tiedosta. Yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämällä tarkoitetaan yksityiselämää koskevan totuudenmukaisen tiedon levittämistä. Valheellisen tiedon tai vihjauksen levittäminen on rangaistavaa kunnianloukkauksena. (Lappi-Seppälä ym. Rikosoikeus, s. 819, HE 19/2013 vp s. 39 ja LaVM 6/2000 vp. s. 5-6) Syytteen teonkuvauksessa yksilöityä tiedon levittämistä ja esittämistä on tarkasteltava kohdittain, mutta myös kokonaisuutena. Tiedon totuudellisuus on jälkikäteen tarkastettavissa ja sen levittäminen/esittäminen voi tulla tässä tapauksessa rangaistavaksi joko

yksityiselämää koskevan tiedon levittämisenä tai kunnianloukkauksena. Toisaalta huomattava on, että syytteen keskeinen väite on se, että kaikki vastaajien kirjoituksissa ja julkaisuissa esitetty väitteet ovat olleet valheellisia.

Käräjäoikeus selostaa asiassa esitettyä näyttöä jäljempänä ainoastaan asian ratkaisuun vaikuttavin osin. Asian riidattomat seikat huomioon ottaen pääpaino asiassa on vastaajien levittämän tiedon luonteen ja vastaajien tahallisuuden arvioinnissa.

Asiassa vastaanotettu näyttö

Henkilötodistelu

Asianomistaja **Christian Ott** on kertonut työskennelleensä vuosina 2014 - 2017 astrofysiikan professorina Caltechissa. Hän oli tehnyt virheitä jatko-opiskelijoiden ohjaamisessa ja käyttäytynyt osin epäammattimaisesti. Ott oli ystäväystynyt erään naispuolisen opiskelijan kanssa. Hän oli tehnyt virheen kertomalla tälle naispuoliselle henkilölle henkilökohtaisista tunteistaan toista naispuolista opiskelijaa kohtaan. Suhde kumpaankin opiskelijaan oli ollut puhtaasti platoninen, mutta virhe oli tapahtunut, kun raja ohjaajan ja opiskelijan välillä oli hämärtynyt. Vuonna 2015 naisopiskelija, jolle Ott oli kertonut tunteistaan toista naisopiskelijaa kohtaan oli muuttanut mieltään ystävydestä, vaihtanut toisen ohjaajan alaisuuteen ja tehnyt Ottista valituksen. Caltech oli asiaa omassa sisäisessä tutkinnassa selvitettyään päättänyt, että Ott oli rikkonut yliopiston sääntöjä. Ott oli laitettu määrääjäksi virkavapaalle. Ott oli kokenut tutkinnan epäammattimaiseksi ja epäoikeudenmukaiseksi. Ott oli kuitenkin ymmärtänyt virheensä, ottanut niistä vastuun ja oppinut myös, miten välttää vastaavia virheitä vastaisuudessa. Kysymyksessä olleet opiskelijat ja ryhmä aktivisteja eivät kuitenkaan olleet olleet tyytyväisiä asian lopputulokseen ja olivat ottaneet asian tiimoilta yhteyttä BuzzFeedin toimittajaan, mikä oli johtanut siihen, että Caltech oli halunnut antaa asiassa julkilausuman ennen kyseistä julkaisua. Ottin mukaan BuzzFeedin artikkeli oli suurennellut asioita ja esittänyt ne väärin. Ott ei ole antanut asiassa julkisia lausumia. Hänen tehtävänään on ollut pyytää yksityisesti anteeksi niiltä tahoilta, joita hän on loukannut.

Virkavapaan jälkeen Ott oli irtisanoutunut ja päättänyt jatkaa uraansa uudessa ympäristössä. Hänet oli palkattu tutkijaksi Turun yliopistoon tammikuussa 2018. Tämän jälkeen vastaajat olivat aloittaneet laajan kampanjan Ottia vastaan käyttäen siihen median ja etenkin sosiaalisen median voimaa. He eivät olleet pelkästään twiittaneet tai jakaneet uudelleen BuzzFeedin kirjoituksia, vaan olivat ryhtyneet tarkoitukselliseen toimintaan, jossa oli vastustettu Ottin palkkaamista. Vastaajat olivat tehneet tämän vahingoittamistarkoituksessa, eivätkä ottaneet huomioon niitä todisteita, jotka olivat puhuneet heidän väitteitään vastaan. Vastaajat eivät olleet suostuneet keskustelemaan asianomistajan kanssa, eivätkä olleet antaneet asianomistajalle mahdollisuutta allekirjoittaa häirinnän vastaista lausumaa. Vastaajat olivat tehneet itsestään asianomistajan tuomarin, eivätkä olleet välittäneet hänen oikeuksistaan. Lopulta yliopisto oli taipunut tämän painostuksen alla. Vastaajien menettely on tehnyt mahdottomaksi asianomistajan palaamisen tiedemaailmaan. Menettely on johtanut valtaviin taloudellisiin tappioihin ja psyykkisiin ongelmiin.

Syksy Räsänen on häntä todistelutarkoituksessa kuultaessa kertonut kuulleen Ottin palkkaamisesta Turun yliopistoon Sawalalta 30.1.2018. Hän oli ottanut asiasta selvää lukemalla artikkeleita sellaisista julkaisuista kuten Nature, Science ja BuzzFeed. Räsänen oli pitänyt asiaa tärkeänä. Hän on

vuosia kirjoittanut siitä, että yksi syy naisten vähäiseen määrään fysiikan alalla on sukupuoliperusteinen ja seksuaalinen häirintä. Räsänen on nähnyt ongelman yhteisön ongelmana, jolloin yhteisön jäsenillä on velvollisuus osoittaa, ettei tällaisia asenteita ja toimia hyväksytä. Räsänen oli pitänyt asianomistajan toimintaa vakavana ammatillisena väärinkäytöksenä ja koki, että hänellä oli ammatillinen velvollisuus asenteilla ja teoilla saattaa tietoon, ettei hyväksy minkäänlaista häirintää. Tästä syystä Räsänen oli myös kokenut, ettei olisi ollut asianmukaista hyväksyä häiritsijänä tunnettua asianomistajan nimeä häirinnän vastaiseen julkilausumaan.

Räsänen mukaan asianomistajan toiminnasta Caltechin yliopistossa oli laajasti kirjoitettu seksuaalisena häirintänä. Hän oli luottanut tähän lukemaansa informaatioon. Ensimmäiset asiasta kirjoittaneet tahot olivat Nature ja Science. Nature oli puhunut menettelystä seksuaalisena häirintänä. Nature ja Science ovat arvostetuimpia lehtiä tieteen alalla. Lisäksi hän oli lukenut tapahtumista myös BuzzFeedistä, joka on arvostettu ja Pulitzer- palkittu uutissivusto. Räsänen lukemat artikkelit oli kirjoitettu yli kaksi vuotta sitten, niitä ei ollut otettu pois eikä niihin ollut tehty korjauksia. Räsänen oli ensin käyttänyt omissa kirjoituksissaan termiä seksuaalinen häirintä, jota oli käytetty yleisesti mediassa. Myöhemmin hän oli lukenut Caltechin virallisen tiedotteen asiasta ja piti parempana siirtyä käyttämään termiä sukupuoliperusteinen häirintä. Hän ei ole 2.2.2018 jälkeen käyttänyt termiä seksuaalinen häirintä. Räsänen näkemyksen mukaan Caltechin tiedote oli luotettavin selvitys tapahtuneesta. Hän on muistellut, ettei ollut yliopistolle lähetyksen kirjeen aikaan vielä lukenut tätä tiedotetta.

Till Sawala on häntä todistelutarkoituksessa kuultaessa kertonut kuulleen 30.1.2018, että asianomistaja oli palkattu Turun yliopiston tutkijan virkaan. Hän oli ollut järkyttynyt, koska oli lukenut Ottin menettelystä Caltechin yliopistossa. Sawala oli kokenut, että hänellä oli velvollisuus vastustaa häirintää ylipäättään tiedeyhteisössä. Tämän jälkeen hän oli ryhtynyt etsimään tietoa Ottista ja löytänyt muun ohella nyt kirjallisina todisteina esitettyjä uutisartikkeleita vuodelta 2016. Sawalan mukaan hän oli lukenut artikkeleita muun ohella sellaisista aikakausjulkaisuista kuten Nature, Science, BuzzFeedissä, Washington Post ja New York Times. Etenkin Nature ja Science ovat Sawalan mukaan maailman luotettavimpia lähteitä. Sawala oli lisäksi puhunut monen tiedeyhteisön jäsenen kanssa Ottin palkkaamisesta. Hän oli puhunut asiasta myös Talvikki Hovatan kanssa, joka oli ollut töissä Caltechissa. Hän oli nähnyt myös Caltechin jatko-opiskelijoiden yhdistyksen julkilausuman, jossa oli puhuttu sukupuoliperusteisesta ja seksuaalisesta häirinnästä. Sawala oli lukenut Caltechin virallisen tiedotteen asiasta helmikuun alussa.

Sawalan mukaan hän on käyttänyt termiä seksuaalinen häirintä ainoastaan 2.2.2018 yliopistolle lähetetyssä kirjeessä. Hän oli käyttänyt tätä termiä, koska oli lukenut lukuisista lähteistä, että Ott oli pidätetty virasta seksuaalisen häirinnän ja seksuaalisen ahdistelun takia. Jos hän olisi löytänyt uskottavaa tietoa siitä, että asianomistaja ei ole syyllistynyt häirintään, niin hän olisi ottanut sen huomioon omassa menettelyssään. Sawala oli keskustellut Juri Poutasen kanssa lyhyesti puhelimesta 1.2.2018. Poutanen oli ilmoittanut kaikkien syytösten olevan roskaa ja lähettänyt samana päivänä linkin kahteen Ottista kertovaan artikkeliin. Nämä artikkelit eivät olleet muuttaneet Sawalan mielipidettä tapahtuneesta. Sawalan mukaan Ottin allekirjoituksen lisääminen häirinnän vastaiseen lausumaan olisi ollut ristiriidassa lausuman sisällön kanssa ja olisi tehnyt koko sen sisällön tyhjäksi, minkä vuoksi Ottin allekirjoitusta ei ollut hyväksytty julkilausumaan.

Sawalan mukaan sekä #MeToo että #astroSH -aihetunnisteita käytetään keskustelussa seksuaalisesta häirinnästä, mutta myös laajemmin keskustelussa sukupuoleen perustuvasta syrjinnästä, häirinnästä ja kiusaamisesta.

Todistajat **Juri Poutanen** ja **Kalervo Väänänen** ovat kertoneet asianomistajan palkkaamista edeltävistä ja sen jälkeisistä keskusteluista sekä siitä kohusta, jonka Ottin palkkaaminen oli saanut aikaan. **Alexandra Veledina** on kertonut pitäneensä ja pitävänsä asianomistajaa suosituskirjeiden perusteella erittäin hyvänä ja pätevänä hakijana. Hänen näkemyksensä mukaan tiedekunnassa ei vastustettu Ottin palkkaamista ja Ottin työsuhteen päättämisen taustalla oli ollut Turun yliopiston johdolle esitetyssä kirjeessä ilmoitetut virheelliset ja valheelliset tiedot Ottista. Todistajat **Esko Valtaoja**, **Kaj Wiik** ja **Anne Lähteenmäki** ovat kertoneet saaneensa tiedon Ottin palkkaamisesta muualta kuin Räsäselä tai Sawalalta. He ovat kukin kohdallaan kertoneet, että heidän ammatillisessa yhteisössään Ottin palkkaamisesta oli keskusteltu aktiivisesti. Kukin todistaja on kertonut pitäneensä Ottin menettelyä epäasiallisena ja tämän palkkaamista Turkuun sekä henkilökunnan että tiedeyhteisön maineen kannalta erittäin huonona asiana. Kaikki todistajat ovat allekirjoittaneet vastaajien laatiman julkilausuman.

Vastaajien levittämä tieto

Räsänen on myöntänyt ajalla 1.-10.2.2018 julkaisseensa yhteensä 38 twiittiä, jotka ovat liittyneet Ottiin. Kolmessa, 1.2.2018 ja 2.2.2018 julkaistuissa twiitissä on viitattu seksuaaliseen ahdisteluun. Twiiteissä on käytetty aihetunnistetta #MeToo.

Sawala on julkaissut blogikirjoituksen 1.2.2018 (S8). Kysymyksessä on julkilausuma, jossa astronomit ja astrofyysikot ilmoittavat tuomitsevansa häirinnän sen kaikissa muodoissa. Kyseisessä kirjoituksessa pyydetään astronomeja ja astrofyysikoita sekä muita akateemikoita allekirjoittamaan häirinnän vastainen julkilausuma.

Sawala on julkaissut Facebookissa 1.-7.2.2018 kolme kirjoitusta (S9), joista ensimmäinen vastaa sisällöltään blogikirjoitusta 1.2.2018 (S8). Toisessa kirjoituksessa Sawala on linkittänyt julkaisuunsa Peter Coles -nimisen henkilön blogikirjoituksen/julkaisun Christian Ottista ja todennut muun ohella toivovansa, että Turun Yliopisto muuttaa mielensä pian. Linkitetyn kirjoituksen/julkaisun sisällöstä ei ole käräjäoikeudelle esitetty näyttöä. Kolmannessa julkaisussaan Sawala ilmoittaa Turun Yliopiston päättäneen työsopimuksen Ottin kanssa. Hän kiittää kampanjaan osallistuneita henkilöitä ja Turun Yliopistoa.

Sawala ja Räsänen ovat 6.2.2018 julkaisemassaan tiedotteessa ilmoittaneet, että joukko suomalaisia tähtitieteilijöitä on julkaissut lausunnon häirintää vastaan (S10, S16). Tiedotteessa on ilmoitettu, ettei lausunto ota kantaa mihinkään yksittäiseen tapaukseen, eikä sanele mihin toimiin asiassa pitäisi ryhtyä. Lausunnon taustalla on kuitenkin ilmoitettu olevan professori Christian Ottin palkkaaminen Turun yliopistolle sen jälkeen, kun hänet ensin hyllytettiin Caltechistä ja hän sittemmin erosi sieltä. Caltechin yliopiston mukaan Ott oli "epäilyksettä" syylistynyt "sukupuoleen perustuvaan häirintään" kahta naispuolista jatko-opiskelijaa kohtaan. Räsänen on tiedotteessa nostanut esille #MeToo -kampanjan merkityksen sukupuoleen perustuvaa häirintää koskevan keskustelun avaajana kaikilla aloilla. Tiedotteessa on linkkejä esimerkiksi Naturen, Buzzfeedin ja Tiede-lehden kirjoituksiin, joiden tarkemmasta sisällöstä ei käräjäoikeudelle ole esitetty näyttöä.

Sawala on 7.2.2018 ja 9.2.2018 julkaissut Twitterissä kaksi twiittiä (S11), joista ensimmäisessä hän on ilmoittanut Turun Yliopiston purkaneen Ottin työsopimuksen. Molemmissa twiiteissään hän on kiittänyt asian puolesta toimineita henkilöitä. Näissä julkaisuissa ei ole mainintaa sukupuoliperusteisesta tai seksuaalisesta häirinnästä. Mainituissa julkaisuissa ei ole käytetty #MeToo -aihetunnistetta, jota Yle Tiede on käyttänyt omassa, Ottiin yksilöitävissä olevassa twiitissään, jonka Sawala on re-tweetannut (jakanut edelleen).

Sawala on 2.2.2018 ja 31.1.2018 re-tweetannut kahden eri käyttäjän Cristian Ottia koskevat kirjoitukset (S12). Sawala ei ole itse julkaissut mitään tietoa mainituissa julkaisuissa. Myös Räsänen on 7.2.2018 jakanut Twitterissä BuzzFeedin Ottia koskevan julkaisun (A35)

Räsänen ja Sawala ovat lukuisten muiden akateemikoiden ohella allekirjoittaneet kirjeen Turun Yliopiston johdolle (S14). Kirjeessä selostetaan Ottin historiaa Caltechin yliopistossa ja väitetään, että hän oli seksuaalisesti häirinnyt kahta opiskelijaa. Kirjeessä ilmaistaan sen allekirjoittaneiden tahojen huoli Ottin palkkaamisesta Turun Yliopistolle. Kirjeessä ilmaistaan huoli Tuorlan henkilökunnan ja opiskelijoiden hyvinvoinnista. Allekirjoittaneiden uhreja kohtaan tunteiden solidaarisuuden, yliopiston mainehaitan ja akateemisen yhteistyön nimissä Turun Yliopistoa on kirjeessä pyydetty harkitsemaan päätöstään uudelleen.

Turun Yliopistolle lähetettyyn kirjeeseen on kerätty allekirjoituksia ainakin Sawalan 31.1.2018 lähettämällä sähköpostilla (S15), jonka hän on lähettänyt potentiaalisille allekirjoittajille. Sähköpostissa kerrotaan Turun Yliopiston päätöksestä palkata Ott sekä selostetaan lyhyesti hänen taustansa Caltechin yliopistosta. Tässä yhteydessä mainitaan, että hänet oli pidätetty virastaan kahden naisopiskelijan häirinnän vuoksi. Kirjeessä ilmaistaan myös sen laatijoiden näkemys siitä, että Ottin palkkaaminen on sopimaton, piittaamaton hänen uhrejaan kohtaan ja Tuorlan opiskelijoita ja henkilöstöä kohtaan. Lisäksi sähköpostin laatijat ovat nähneet palkkauksessa vaarana sen, että se vahingoittaa vakavasti ei ainoastaan Turun yliopiston vaan koko Suomen tähtitieteen mainetta.

Asianomistaja on vedonnut vastaajien BuzzFeed News -artikkelissa 7.2.2018 (AO30) esitettyihin tietoihin. Artikkelin on käsitellyt Ottin työsuhteen päättämistä Turun Yliopistossa. Räsänen on kommentoinut asiaa artikkelissa todeten, että seksuaaliseen tai sukupuoleen perustuvaan häirintään syyllistyneiden henkilöiden siirtymistä instituutista toiseen antaa häirinnän kohteille viestin siitä, että tämä sama menettely voi jatkua. Artikkelin on sisältänyt myös Sawalan twiitin siitä, ettei häirintä ole hyväksyttävää.

Muu asiaan liittyvä tieto

Muun ohella Science, Nature ja The Washington Post sekä monet muut aikakausjulkaisut ovat vuonna 2016 uutisoineet Ottin virasta pidättämisestä Caltechistä nimellä ja maininneet hänen syyllistyneen häirintään, sukupuoleen perustuneeseen häirintään ja seksuaaliseen häirintään (V1.1-V1.8).

Silja Pohjolaisten sähköpostiviesteistä ammattiliitolle 26.1.2018 ja 29.1.2018 (V2.2), Kaj Wiikin sähköpostista Turun yliopiston johdolle 30.1.2018 (V2.3), Sawalan ja Talvikki Hovatan välisistä sähköposteista 30.1.2018 (V2.4) ja Elina Lindforsin ja Esko Valtaojan välisistä viesteistä 2.2.2018 (V2.6) ilmenee, että Ottin palkkaamista on vastustettu voimakkaasti Tuorlan henkilökunnan toimesta. Sähköposteista käy myös ilmi, että ainakin

Pohjolaisen ja Wiikin käsitys on ollut se, että Ott on syyllistynyt Caltechissa seksuaaliseen häirintään. Professori Rudy Wijnandsin sähköpostiviesteistä anonyymille henkilölle 1.2.2018 (V2.5) käy ilmi, että arvostettu professori on peruuttanut luentonsa Tuorlassa reaktiona Ottin palkkaamiselle.

Kuvakaappausotteista Astronomers Facebook-ryhmän keskustelusta vuodelta 2016 käy ilmi, että ryhmässä on keskusteltu laajasti Ottin tapauksesta Caltechissa vuonna 2016.

Näytön arviointi ja siitä tehdyt johtopäätökset

Vastaajien menettelyä kokonaisuutena arvioitaessa voidaan todeta, että Ottin palkkaaminen Turun yliopistoon on käynnistänyt erityisesti suomalaisten tähtitieteilijöiden piirissä laajan keskustelun häirinnästä ja syrjinnästä yleisellä tasolla. Ottin palkkaamista ovat vastustaneet lukuisat tiedeyhteisön jäsenet, josta osoituksena on yksin se, että Turun yliopiston johdolle lähetetyn kirjeen on allekirjoittanut useat henkilöt. Keskustelua on käyty aikana, jolloin häirintä sen kaikissa muodoissa on ollut niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin laajasti esillä eri medioissa ja maailmanlaajuisesti levinnyt #MeToo-kampanja on ollut aktiivisimmillaan. Häirintään ja syrjintään liittyvää tietoa on vastaajien toimesta ainakin jossain määrin järjestelmällisesti tuotu suuren ihmismäärän tietoon, mikä ei ole kiellettyä saati rikosoikeudellisesti rangaistavaa. Tätä voidaan päinvastoin pitää sellaisena yleisen edun mukaisena asiana, josta tulee voida avoimesti keskustella.

Vastaajien menettelyn painopiste on ollut häirinnän vastaisessa keskustelussa yleisellä tasolla, joskin selvänä ja keskeisenä taustavaikuttajana on ollut asianomistaja Ottin tapaus, mitä ilmentää se, että vastaajat ovat jakaneet Christian Ottiin liittyviä aiempia julkaisuja ja maininneet yhteensä kuudessa eri julkaisussa/kirjoituksessa asianomistaja Ottin nimeltä. Vastaajien lyhyen ajan sisällä laatimia julkaisuja ja kirjoituksia kokonaisuutena arvioituna voidaan pitää selvitettyinä, että vastaajat ovat ainakin yrittäneet saada Turun yliopiston harkitsemaan Ottin palkkaamista koskevaa päätöstä uudelleen. Tämä ei itsessään ole kuitenkaan rangaistavaa, vaan oleellista on arvioida niitä tietoja, joita vastaajat ovat asianomistajasta esittäneet. Menettely voi olla rikosoikeudellisesti rangaistavaa, mikäli annetut tai esitetyt tiedot ovat kuuluneet yksityiselämän piiriin (yksityiselämää loukkaavan tiedon levittäminen) tai olleet valheellisia (kunnianloukkaus).

Syytteen mukaan vastaajien menettely on saanut aikaan sen, että Turun yliopisto on päättänyt Ottin työsuhteen 9.2.2018. Käräjäoikeus toteaa, että mediassa ja Turun yliopiston sisällä Ottin palkkaamisesta on käyty keskustelua muidenkin henkilöiden kuin vastaajien toimesta. Varsinais-Suomen käräjäoikeus on Ottin työsuhteen päättämistä koskevassa tuomiossa todennut, että Turun yliopistolle osoitettu kirje yhdistettynä kasvavaan paineeseen sosiaalisessa mediassa olivat saaneet aikaan sen, että yliopisto työnantajana oli arvioinut yliopiston maineeseen ja mahdollisiin toiminnan rahoitukseen liittyviin ongelmiin liittyvät vahingot suuremmiksi kuin odotettavissa olleet taloudelliset kustannukset siitä, että Ottin työsopimus päätetään jo ennen työsuhteen ja sovitun koeajan alkamista. Mediapaine oli näin ollen saanut Turun yliopiston arvioimaan oman päätöksensä vaikutuksia uudelleen ja päättänyt työsuhteen. Selvää on, että työnantajan tulee paineenkin alla kantaa vastuu omista päätöksistään, kuten tässä tapauksessa Ottin työsuhteen päättämisestä eikä mediassa keskustelua käyneet henkilöt voi työnantajan sijaan olla vastuussa tämän tekemistä päätöksistä.

Edellä todetuvin tavoin riidatonta on, että Ottin on Caltechin yliopiston sisäisessä tutkinnassa todettu syyllistyneen sukupuoliperusteiseen häirintään. Syyte lähtee siitä, että kaikissa syytteessä yksilöidyissä julkaisuissa on ollut kysymys valheellisista väitteistä siitä, että Ott olisi aikaisemmassa työsuhteessaan syyllistynyt seksuaaliseen häirintään. Lisäksi syytteen mukaan #MeToo -aihetunnisteen käyttämisellä ihmisille on haluttu antaa käsitys siitä, että kysymys olisi nimenomaan seksuaalisesta häirinnästä. Asianomistajan puolesta esiin on nostettu myös aihetunniste #astroSH, jonka on ilmoitettu tarkoittavan seksuaalista häirintää astronomian alalla. Vastaajien yksittäisistä julkaisuista ja aihetunnisteen käytöstä voidaan tehdä seuraavat johtopäätökset.

Syytteen teonkuvauksessa yksilöidyistä osateoista Ottin on virheellisesti väitetty syyllistyneen seksuaaliseen häirintään kolmessa Räsäsen julkaisemassa twiitissä sekä vastaajien ja muiden akateemikoiden Turun Yliopiston johdolle kirjoittamassa kirjeessä. Näiltä osin vastaajien menettelyä arvioidaan kunnianloukkauksena.

Sawalan ja Räsäsen julkaisema tiedote 6.2.2018 ja Sawalan 31.1.2018 lähettämä sähköposti potentiaalisille Turun Yliopistolle sisältävät sinänsä totuudenmukaisen tiedon siitä, että Ott on syyllistynyt sukupuoleen perustuvaan häirintään. Näiltä osin vastaajien menettelyä arvioidaan yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämisenä.

Erikseen käräjäoikeus toteaa, että vastaajat eivät ole missään julkaisussaan väittäneet asianomistajan olleen rikosoikeudellisen tutkinnan kohteena tai tulleen tuomituksi seksuaalisesta ahdistelusta tai seksuaalisesta häirinnästä. Muiden syytteessä yksilöityjen julkaisujen osalta käräjäoikeus on tehnyt seuraavat johtopäätökset.

Sawalan blogikirjoitus 1.2.2019 ei sisällä mitään tietoa Christian Ottista eikä kirjoituksessa viitata Ottiin millään tavalla. Kirjoituksessa on linkki julkilausumaan, joka vastaa sisällöltään Sawalan blogikirjoitusta eikä siis sisällä tietoa Ottista.

Sawala on Facebookissa ajalla 1.-7.2.2018 ja Twitterissä 7.2.2018 ja 9.2.2018 tekemissään julkaisuissa maininnut asianomistaja Ottin toden, että Turun Yliopisto on päättänyt hänen työsuhteensa, mikä sinänsä on ollut totuudenmukainen ja tuossa vaiheessa julkinen tieto eikä menettely täytä minkään rikoksen tunnusmerkistöä.

Sawala ja Räsänen ovat Facebookissa ja Twitterissä jakaneet muiden henkilöiden julkaisuja Christian Ottista. Näiden kirjoitusten sisällöstä ei ole esitetty näyttöä, minkä vuoksi asiassa ei voida arvioida sitä, ovatko vastaajat julkaisut edelleen jakaessaan esittäneet Ottin yksityiselämän piiriin kuuluvaa tietoa tai valheellista tietoa. Kyseiset tiedot on joka tapauksessa olleet jo julkisuudessa, minkä vuoksi sen uudelleen esittämisen ei voida katsoa olevan omiaan aiheuttamaan asianomistajalle vahinkoa, kärsimystä tai halveksuntaa (HE 19/2013 vp s. 38-39).

Käräjäoikeus toteaa, että vastaajia ei ole syytetty BuzzFeed News -artikkelissa 7.2.2018 (AO30) esitetyistä tiedoista. Vastaajien kyseisessä artikkelissa esittämät tiedot ovat olleet yleisiä kannanottoja, vaikka artikkeli itsessään on käsitellyt Ottin työsuhteen päättämistä Turun Yliopistossa.

Erityisesti Räsäsen julkaisuissa on käytetty melko yleisesti aihetunnistetta #MeToo ja yksittäisissä vastaajien twiiteissä myös aihetunnistetta #astroSH. Aihetunnisteen tarkoitus on helpottaa tiettyyn kokonaisuuteen sisältyvää

viestintää kokoamalla saman aihealueen viestit yhteen. Sen tarkoitus on palvella tiedonhakijaa, jotta tällä olisi helpompi tarkastella ja yhdistellä tietoja. Aihetunnisteen käyttö on siinä määrin epämääräistä ja tulkinnanvaraista, ettei vastaajien voida tiettyjä aihetunnisteita käyttämällä katsoa suoranaisesti väittäneen asianomistajan syyllistyneen seksuaaliseen häirintään tai välittäneen hänen yksityiselämästään mitään tietoa. Asiaa ei ole perusteita arvioida toisin myöskään, kun aihetunnisteiden käyttöä arvioidaan niitä ympäröivässä kontekstissa.

Rikosoikeudellinen arviointi

Yksityiselämää loukkaavan tiedon levittäminen

Yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämistä koskevassa lain esitoissa yksityiselämän käsitteen ytimen on todettu sisältävän sen, että yksilöllä tulee olla tietty rauhoitettu alue, jonka piiriin kuuluvat asiat hänellä on oikeus pitää omana tietonaan, jos hän haluaa. Yksityiselämän piiriin kuuluvat etupäässä arkaluonteiset tiedot henkilön perhe-elämästä, vapaa-ajan käytöstä, terveydestä ja ihmissuhteista. Mitä merkittävämpi asia on muidenkin kuin henkilön itsensä kannalta, sitä todennäköisemmin asia ei kuulu henkilön yksityiselämän piiriin. Yksityiselämään kuuluvat asiat, jotka eivät koske muita kuin henkilöä itseään ja joiden ihmiset eivät yleensä halua tulevan ulkopuolisten tietoon. (HE 19/2013: s. 38)

Ratkaisuun siitä, kuuluuko jokin seikka yksityiselämän piiriin, vaikuttavat aina olosuhteet ja se yhteys, joissa seikkoja julkistetaan. Joissakin tapauksissa tiedon julkistaminen voi olla perusteltua esimerkiksi sen vuoksi, että seikka liittyy olennaisesti henkilön yhteiskunnalliseen asemaan tai asialla on suuri periaatteellinen merkitys. Jos henkilön yksityiselämän jokin osa-alue on jo esillä julkisuudessa, tuota osa-aluetta koskevan epäolennaisen uuden tiedon esittäminen ei useinkaan ole omiaan aiheuttamaan hänelle 1 momentissa tarkoitettua vahinkoa, kärsimystä tai halveksuntaa. (HE 19/2013: s. 39)

Asianomistaja Ott on Caltechin yliopiston professorina ja maailman arvostetuimpiin tähtitieteilijöihin kuuluneena henkilönä todettu yliopiston sisäisessä tutkinnassa syyllistyneen sukupuoliperusteiseen häirintään kahta opiskelijaa kohtaan. Selvää on, että tieto Caltechin tutkinnasta ja sen lopputuloksesta on ollut asianomistaja Ottin näkökulmasta kiusallinen ja hänen uransa kannalta vahingollinen, minkä vuoksi hän ei ole halunnut sen tulevan ulkopuolisten henkilöiden tietoon. Kysymys on kuitenkin ollut paitsi asianomistaja Ottia koskevasta, niin myös tutkinnan käynnistäneitä opiskelijoita ja koko Caltechin yliopistoa koskevasta merkittävästä asiasta. Asialla on oletettavasti ollut merkitystä koko pienelle tiedeyhteisölle ja se on ollut yhteiskunnallisesti ja myös maailmanlaajuisesti merkityksellinen ja laajaa keskustelua herättänyt asia, mikä korostaa sananvapauden suojaa. Näihin seikkoihin nähden on väistämätöntä, ettei tietoa voida suojata yksityiselämän piiriin kuuluvana tietona.

Science, Nature ja The Washington Post (V1.1-V1.8) julkaisevat arvostettuja ja luotettavia artikkeleita ja lehtien/verkkojulkaisujen levikki on laaja. Kyseiset lehdet ovat uutisoineet laajasti Ottin menettelystä Caltechissa. Nyt kysymyksessä oleva tieto Ottin syyllistymisestä sukupuoliperusteiseen häirintään on näin ollen ollut laajasti esillä julkisuudessa eivätkä vastaajat ole esittäneet asiasta mitään sellaista tietoa, mikä ei olisi jo ollut esillä julkisuudessa. Tähänkin nähden tieto asianomistajan syyllistymisestä sukupuoleen perustuneeseen häirintään on menettänyt kaiken yksityisyyden huomattavasti ennen Räsänen ja Sawalan menettelyä.

Edellä mainituin perustein käräjäoikeus katsoo, että Räsänen ja Sawalan julkisuudessa esittämä tieto asianomistajan syylistymisestä sukupuoleen perustuvaan häirintään ei ole ollut asianomistajan yksityiselämän piiriin kuuluva tieto.

Kunnianloukkaus

Edellä todetuin tavoin kysymys on ollut valheellisista tiedoista siltä osin, kun vastaajat ovat julkaisuissaan väittäneet tai vihjanneet Ottin syylistyneen seksuaaliseen häirintään. Vastaajien kiistämisperusteisiin nähden asiassa on tarkasteltava erityisesti kunnianloukkausrikoksesta tuomitsemisen edellyttämää tahallisuutta eli sitä, ovatko vastaajat voineet pitää varmana tai varsin todennäköisenä, että heidän levittämänsä tieto on ollut epätosi.

Rikoslain 4 luvun 1 §:n mukaan teko ei ole tahallinen, jos tekijä ei teon hetkellä ole selvillä kaikkien niiden seikkojen käsillä olost, joita rikoksen tunnusmerkistön toteutuminen edellyttää. Tällainen tunnusmerkistöerehdys merkitsee erehtymistä jostakin tunnusmerkistössä tarkoitetun tosiasian olemassaolosta ja asioiden tosiasiallisesta tilasta, kuten lain esitöissä (HE 44/2002 vp s. 105) on todettu.

Tarkasteltavana olevan rikoslain 24 luvun 9 §:n esitöissä, hallituksen esityksen HE 184/1999 vp perusteluissa (s 34-35) on todettu, että teko ei ainakaan silloin ole ollut 1 kohdassa tarkoitettu rikos, kun tekijällä on ollut vahvoja perusteita pitää totena, mitä hän on esittänyt tai mihin hän on vihjannut. Valheellisen tiedon tai vihjauksen esittäjän tulee olla tahallisuuteen kuuluvalla tavalla tietoinen sen totuudenvastaisuudesta ja loukkaavasta luonteesta, jolloin tekijä pitää tiedon paikkansa pitämättömyyttä varsin todennäköisenä. Vastuu voi seurata myös silloin, kun tekijä pitää tiedon totuudenmukaisuutta ja totuudenvastaisuutta yhtä todennäköisenä, mutta jättää tiedon tarkistamatta, vaikka olisi voinut sen tarkistaa.

Edellä todetuin ainakin Nature (V1.2, V1.4 ja V1.5) ja The Washington Post (V1.5) ovat jo vuonna 2016 uutisoineet Ottin toiminnasta Caltechin yliopistossa ja artikkeleissa on viitattu Ottin toimintaan nimenomaan seksuaalisen häirinnän kontekstissa. Kysymys on ollut arvostetuista ja laajalevikkeisistä aikakausjulkaisuista. Oletettavasti ainakin osittain näiden julkaisujen tietoihin perustuen myös muilla suomalaisen tiedeyhteisön jäsenillä on ollut virheellinen käsitys siitä, että Ott on syylistynyt seksuaaliseen häirintään (V2.2 ja V2.3).

Juri Poutanen on selventänyt Räsäselä 4.2.2018 lähettämässään sähköpostissa (S7, s. 190), että Ottin tapauksessa kysymys ei ole ollut seksuaalisesta häirinnästä. Tämän jälkeen Räsänen ei ole julkaisuissaan käyttänyt Ottiin liittyen mainittua termiä eikä muutakaan seksuaaliseen toimintaan viittaavaa termiä. Räsänen ja Sawala ovat kertoneet lähettäneensä kirjeen Turun yliopiston johdolle 2.2.2018 eli ennen kuin Räsänen on saanut Poutaselta tiedon siitä, ettei Ottia ole koskaan epäilty seksuaalisesta häirinnästä.

Asiassa ei ole esitetty selvitystä siitä, että vastaajat olisivat saaneet tietoa Caltech -yliopiston tutkinnan lopputuloksesta muuten kuin vuodesta 2016 jatkuneen uutisoinnin perusteella. Uutisoinnissa on toistuvasti viitattu Ottin toimintaan myös seksuaalisen häirinnän kontekstissa, jolloin vastaajilla on objektiivisestikin arvioiden ollut vahvoja perusteita pitää totena sitä jälkikäteen virheelliseksi osoittautunutta tietoa, että Ottin olisi katsottu seksuaalisesti häirinneen kahta naisopiskelijaa. Ottista uutisointien medioiden luotettavuus huomioon ottaen varsin lähdekriittinenkin lukija on

käräjäoikeuden näkemyksen mukaan voinut luottaa kyseisen uutisoinnin oikeellisuuteen. Vastaajat eivät ole näin ollen tahallisesti esittäneet Ottista valheellista tietoa tai vihjausta.

Edellä mainituin perustein syytteet hylätään.

Vahingonkorvausvelvollisuus

Asian näin päättyessä asianomistajan vahingonkorvausvaatimukset sekä asianomistajan verkkoviestien hävittämistä koskeva vaatimus hylätään.

Valtion varoista maksettavat todistelukustannukset

Asian näin päättyessä valtion varoista maksettavaksi määrätty todistelukustannukset jäävät valtion vahingoksi.

Ottille nyt maksettavaksi määrättävien todistelukustannusten osalta käräjäoikeus toteaa seuraavasti.

Pääkäsittelyssä Ottin kuuleminen on tapahtunut yhden päivän aikana. Koska matkustamiselle on varattu kuulemista edeltävä päivä ja kuulemisen jälkeinen päivä, käräjäoikeus hyväksyy päivärahavaatimuksen kolmen päivän osalta. Yli menevin osin vaatimus hylätään.

Samalla perusteella kuin päivärahan osalta käräjäoikeus hylkää ansionmenetystä koskevan vaatimuksen kolmea päivää ylittävän osin.

Ott on ilmoittanut, että hänelle on aiheutunut matkakustannuksia ensinnäkin valmisteluistunnon 29.4.2022 osalta siitä, että kevään pääkäsittelyn tultua muutetuksi valmisteluistunnoksi, Ott ei ole enää saanut peruutettua enakkoon tilaamansa matkaa, mistä on syntynyt 1.102 euron ja 517 euron kustannukset eli yhteensä 1.619 euroa. Käräjäoikeus katsoo, että tästä matkasta esitetty selvitys on puutteellinen. Matkasta Los Angelesista Frankfurtiin ja takaisin Berliiniin kautta ei ole esitetty kuittia, vaan jonkinlainen lentovarausta koskeva kuvakaappaus/tuloste varauksen sellaisesta vaiheesta, jossa varausta ei ole vielä maksettu. Edes se, miltä vuodelta varaus mahdollisesti olisi, ei kuvakaappauksesta/tulosteesta ilmene. Huhti-toukokuun matkan osalta käräjäoikeus hyväksyy lennot Saksan ja Suomen välillä eli yhteensä 517 €. Varsinaiseen pääkäsittelyyn aiheutuneet matkakustannukset ovat olleet 1.964,90 euroa. Käräjäoikeus katsoo, että asianomistaja on esittänyt riittävän selvityksen tästä matkasta ja hotellista sekä taksi- ja laivakulusta. Matkakuluina hyväksytään siten 2 481,90 euroa. Yli menevin osin vaatimus hylätään.

Asianomistaja Ottin oikeudenkäynti- ja asianosaiskulut

Pääkäsittelyn päätteeksi 14.9.2022 Ott toimitti käräjäoikeudelle nipun papereita ilmoittaen niiden sisältävän kuittikopioita hänen asianosaiskuluistaan. Ott on muun ohella vaatinut ansionmenetystä yhteensä 1.000 euroa. Kun käräjäoikeus on informoinut Ottia siitä, että valtion varoista voidaan maksaa ansionmenetyksestä vain 80 euroa/päivä, Ott on ilmoittanut esittävänsä tämän vaatimuksen. Ott ei ole tuossa vaiheessa enää esittänyt vaatimusta siitä, että yli menevin osin vaatimus kohdistettaisiin vastaajiin, vaan on nimenomaisesti ilmoittanut vaatimuksensa olevan ansionmenetyksen osalta 80 euroa päivältä.

Pääkäsittelyn jälkeen Ott on toimittanut käräjäoikeudelle 16.9.2022 päivätyn kirjelmän, jossa on vaatinut kuulemisestaan aiheutuneina kuluina matkakuluja

niitä kirjelmässä tarkemmin erittelemättä, päivärahaa neljän päivän matkustamisen perusteella sekä ansionmenetystä 1.000 euroa. Kirjelmässä Ott on vaatinut, että siltä osin kuin valtio ei niitä korvaa, vastaajat tulee velvoittaa ne yhteisvastuullisesti korvaamaan hänelle. Käräjäoikeuden kiinnitettyä Ottin huomiota siihen, että esitetty vaatimus ei vastaa pääkäsittelyn päätteeksi käytyä keskustelua Ott on ilmoittanut näkemyksensä, että käräjäoikeuden kirjauksessa on tapahtunut erehdys. Ott on viitannut käräjäoikeudelle 14.9.2022 jättämäänsä asiakirjaan.

Koska asianomistajan on katsottava pääkäsittelyssä luopuneen kohdistamasta ansionmenetysvaatimusta 80 euroa/päivä yli menevin osin vastaajiin, jätetään vaatimus jälkikäteen uudelleen esitettynä tutkimatta.

Syytteiden tullessa hylätyksi, vastaajat eivät joka tapauksessa ole velvollisia korvaamaan asianomistajan oikeudenkäynti- tai asianosaiskuluja. Vaatimukset hylätään.

Vastaajien oikeudenkäyntikulut ja asianosaiskulut

Syytteiden tultua hylätyksi, valtio velvoitetaan korvaamaan vastaajien oikeudenkäynti- ja asianosaiskulut. Vaaditut määrät ovat kohtuulliset.

Rikosuhrimaksu

Asian näin päättyessä rikosuhrimaksua koskevat vaatimukset hylätään.

Varsinais-Suomen käräjäoikeus**Tuomiolauselma**

22/145442

17.11.2022

Asianumero
R 22/619**Vastaja**

Syksy Räsänen, 221173-179N

Hylätyt syytteet

1. Törkeä yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen
26.01.2018 - 07.02.2018
2. Törkeä kunnianloukkaus
26.01.2018 - 07.02.2018

Muut lausunnot

Valtion varoista maksetaan Christian Otille kokopäivärahaa 135 euroa, ansionmenetyksenä 240 euroa ja matkakustannuksista 2.481,90 euroa eli yhteensä 2.856,90 euroa, mikä jää valtion vahingoksi.

Valtio velvoitetaan korvaamaan Syksy Räsänen asianosaiskulut 344,40 eurolla ja oikeudenkäyntikulut 30.958,45 eurolla korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine korkoineen kuukauden kuluttua tuomion antamisesta lukien.

Varsinais-Suomen käräjäoikeus**Tuomiolauselma**

22/145442

17.11.2022

Asianumero
R 22/619**Vastaja**

Till Sawala, 170183-3051

Hylätyt syytteet

1. Törkeä yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen
26.01.2018 - 07.02.2018
2. Törkeä kunnianloukkaus
26.01.2018 - 07.02.2018

Muut lausunnot

Valtion varoista maksetaan Christian Otille kokopäivärahaa 135 euroa, ansionmenetyksenä 240 euroa ja matkakustannuksista 2.481,90 euroa eli yhteensä 2.856,90 euroa, mikä jää valtion vahingoksi.

Valtio velvoitetaan korvaamaan Till Sawalan asianosaiskulut 725 eurolla ja oikeudenkäyntikulut 30.495,80 korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkoineen kuukauden kuluttua ratkaisun antamispäivästä lukien.

Muutoksenhaku

Annettiin muutoksenhakuohje.

Lainvoimaisuus

Tuomio ei ole lainvoimainen.

Allekirjoitus

Käräjätuomari Stina Selander